

1 **2 - Innspill fra Hemsedal Senterparti i forbindelse med** 2 **programarbeid LANDBRUK.**

3 Hemsedal Senterparti mener det er essensielt med umiddelbar handling i årets
4 jordbruksforhandlinger i tillegg til konkretisering og forbedring av programmet. Hvis Senterpartiet
5 skal overleve den siste tidens utfordringer er det avgjørende at landbrukspolitikken vår forbedres
6 betraktelig og at det snarest mulig innføres tiltak som gir matprodusentene våre bedre vilkår.

7 Nå holder det ikke med flotte ord, vage lovnader eller angrep på partiene som har gjort mindre, nå
8 må det skje konkrete forbedringer så bonden merker en forskjell og får mulighet til å ha
9 matproduksjon som et verdig levebrød.

10 Ringvirkningene av å ikke iverksette nødhjelp for et landbruk i knestående vil få alvorlige følger som
11 vi bare så vidt har begynt å se omfanget av. Deriblant kan vi nevne nedlagte matforedlingsbedrifter,
12 fraflytting i enkelte områder av landet, samt stedvis kollaps i ordningen for veterinærvakt som per i
13 dag medfører betydelig økning i kostnad for enkeltkommuner uten at det følger med statlige midler.

14 Et klimavennlig landbruk handler ikke bare om elektrifisering og metanhemmere i fôret, men også
15 noe så enkelt som å gå tilbake til å drive mer basert på naturgitte forutsetninger, lokale forhold og
16 sesong. Det vil si at forbrukers forventning om å kunne plukke hva som helst i butikken til en hver tid
17 må senkes og at vi igjen må tilpasse oss etter hva som er mulig å fremskaffe lokalt og nasjonalt.

18 **Økt målpris**

19 Hvis Norge skal øke selvforsyningsgraden sin er det nødt til å svare seg å produsere mat. Den mest
20 hurtigvirkende måten å øke lønnsomheten på er at hver liter melk og hver kilo kjøtt gir en bedre og
21 mer rettferdig pris til første produksjonsledd.

22 Skal heltidsbonden ha en framtid må det være prisen for råvarene som får det største løftet. Skal det
23 være vilje til investering må det gå an å tjene penger på å drive yrket.

24 **Vurdere å forlenge nedleggingsvarsel for båsfjøs**

25 Fortsatt er det slik at seksti prosent av melka som leveres fra Vestlandet kommer fra båsfjøs. Hvis
26 alle båsfjøs skal avvikles i 2034 står vi overfor et ras i produksjon av mat. Dersom denne fristen
27 vurderes utvidet må dette signalet komme raskest mulig. Både av hensyn til de som har lagt opp en
28 plan for avvikling, og de som har generasjoner som fortsatt sitter på gjerdet og vurderer hvorvidt de
29 tør å gå inn i næringen. Følgende to punkt er en direkte videreføring av det samme resonnementet;

30 **Nye fjøs under 20 kyr må få ekstra byggetilskudd**

31 Norge er et sammensatt land. I enkelte regioner ligger forholdene godt til rette for stordrift og
32 produksjon av mat i store volum. Det er gunstig for å produsere store nok mengder mat. Men det er
33 også deler av Norge der slik drift ikke er fysisk mulig på grunn av små jordlapper, lange avstander og
34 der tradisjoner for bruk av utmark har vært avgjørende for å få utnyttet gårdens ressurser. Disse
35 stedene lar det seg ikke nødvendigvis gjøre å slå sammen og effektivisere bruk. Skal vi akseptere
36 avgjørelsen om at båsfjøs må avvikles må vi samtidig støtte opp om at det settes opp nye fjøs av
37 mindre størrelse.

38 **Små jorder under 8 da som ikke er inndelt i teiger, må få tilskudd grunnet driftsulempe**

39 En stor andel av Norges produktive jord er fortsatt små lapper. For å opprettholde matproduksjon i
40 hele landet og utnytte de naturgitte ressursene vi har er det viktig å ta all dyrka mark i bruk. Også
41 der det ikke er umiddelbar lønnsomhet på grunn av størrelsen på jorda.

42 **Pause eller stopp i innføring av nye krav som krever store investeringer**

43 De siste årene har vært preget av at matprodusentene pålegges stadig nye krav for håndtering av
44 smittevern, HMS, dyrevelferd osv. Kravene er velmente, men ofte lite hensiktsmessige for bunnlinja
45 til bedriften og det tilføres ingen midler som gjør det mulig å tilfredsstille kravene uten å tømme
46 sparegrisen, eller i de fleste tilfeller ta opp lån. For å gi matprodusentene våre en sjanse til suksess
47 bør det ikke aksepteres nye krav som medfører betydelig ombygging eller utbygging uten at det
48 samtidig tilføres midler til slike tiltak.

49 **Bedre politisk kontroll på matvarekjeden**

50 Uten at vi har fasiten for nøyaktig hvordan, bør det være reguleringer på hvor mye prisen kan stige i
51 hvert ledd av produksjonskjeden. Fortrinnsvis på en slik måte at profitt går tilbake til forrige ledd i
52 matindustrien. Dette henger også nøye sammen med neste punkt;

53 **Import må kontrolleres så det ikke blir overskudd av produkter**

54 De norske produktene MÅ ha hovedprioritet. Import må forsøkes begrenset så langt det er mulig til
55 produkter det er umulig eller ulønnsomt å produsere i Norge. Melk, melkeprodukter og kjøtt fra
56 drøvtyggere bør få større importvern. Det bør aksepteres i større grad at tilgang på produkter
57 varierer med sesong slik at vi kan tillate oss å la naturgitte forutsetninger styre produksjonen. På
58 denne måten vil klimaavtrykket etter transport av mat over store avstander bli mindre.

59 **Fjerne effektivitetskravet og beregne kapital avkastning**

60 Krav om effektivitet hører ikke sammen med mulighetene vi har i Norge. Som tidligere nevnt vil det
61 utradere landbruk i enkelte deler av landet, hvilket vil ha påvirkning på bosetting, sekundære
62 arbeidsplasser og tilgang til veterinærvakt i distriktene.

63 **Prisnedskrivning på korn må reduseres og ulempen må dekkes inn med økt pris**

64 **Konkretisering av konsesjonsloven**

65 Småbruk og gårdsbruk er svært attraktive eiendommer for flere lag av befolkningen. Vi mener det er
66 essensielt for landbrukets framtid at det er norske matprodusenter som eier norske gårder.

67 Det må sikres at bedrifter som ikke er basert på landbruk og utenlandske selskaper ikke har mulighet
68 til å få kjøpe norsk gard

69 Det må være krav om en viss kompetanse innen landbruk for å få godkjent konsesjon ved
70 nyervervelse. Lovteksten er uklar og gir stort rom for tolkning og lokale variasjoner. Det er viktig for
71 framtida å sikre at de som kjøper landbrukseiendom er kompetent og skikket til å både drive jord,
72 sikre bosetting året rundt og bruke driftsbygningen til produksjon av mat.

73 **Landsdekkende forbedring av veterinærvaktordningen**

74 Den næringsmessige symbiosen mellom et levende landbruk og tilgang på veterinærer til akuttvakt
75 er i ferd med å bryte sammen i flere områder og av ulike årsaker. Å opprettholde veterinær
76 akuttberedskap er den enkelte kommunes ansvar. Siden næringsgrunnlaget for dagpraksis varierer
77 med mengden dyrehold vil handlingsrommet til kommunene ha store lokale variasjoner. I enkelte
78 områder har man ikke hatt behov for å tilføre kommunale midler, mens i andre har kommunen
79 utgifter tilsvarende flere årsverk for å sikre tilgangen til kompetent dyrehelsepersonell. Avtalene om
80 veterinær akuttberedskap bør i større grad være landsomfattende og forbedret ved hjelp av statlige
81 midler slik at det ikke ytterligere forverrer den økonomiske situasjonen i fraflyttingskommuner. Men
82 aller viktigst; Hvis veterinærer har et næringsgrunnlag slik at det er jobb til det antallet man trenger
83 for å opprettholde vakta, så vil det kreve færre midler å holde liv i veterinærvakta.

84 Klarer vi å snu situasjonen for norske bønder, sikrer vi også arbeidsplasser og levende samfunn i
85 distriktene.